

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Tekst ujednolicony

Katowice, dnia 5 grudnia 2011 r.

**Pani
Joanna Strzelec -Łobodzińska
Prezes Zarządu
Kompanii Węglowej SA
w Katowicach**

LKA- 4101-08-17/2011/ P/11/132

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Oddziale Kompanii Węglowej SA Kopalni Węgla Kamiennego „Bobrek-Centrum” Ruch „Bobrek”, zwanej dalej „Kopalnią”, w zakresie usuwania przez przedsiębiorstwa górnicze szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego w okresie 2008 r. - 2011 r. (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 28 listopada 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Kopalni w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. NIK ocenia negatywnie nieprzestrzeganie przez Kopalnię warunków posiadanej koncesji.

Kopalnia niezgodnie z warunkami określonymi w koncesji nr 38/99 z 1 września 1999 r. sporządziła plan ruchu na lata 2009-2011. W planie m.in. założono w terenie zabudowanym dla ruchu Bobrek (dzielnice Karb i Miechowice) wpływy II i III kategorii

---

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

terenu górniczego, natomiast w myśl postanowień koncesji wpływy eksploatacji górniczej na terenie zabudowanym nie powinny przekroczyć II kategorii. Ponadto, Kopalnia opracowała dodatek nr 4 do Projektu zagospodarowania złoża niezgodnie z warunkami określonymi w posiadanej koncesji, powołując się w jego treści na decyzje Dyrektora OUG w Bytomiu z dnia 16 lipca 1964 r., zezwalające na eksploatację w filarach ochronnych dzielnic Karb i Miechowice z dopuszczeniem III kategorii wpływów. Posiadana koncesja dopuszczała w tych rejonach wpływy II kategorii. NIK zwraca uwagę, że powyższe filary, jak i warunki eksploatacji w ich granicach, określono w decyzjach Dyrektora OUG w Bytomiu z 1964 r. W świetle obecnie obowiązujących przepisów prawa, zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze*², w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (mpzp) określa się obiekty lub obszary dla których wyznacza się filar ochronny, których to mpzp miasto Bytom dotąd nie uchwaliło. Zgodnie z art. 146 *Pgg*, do czasu uchwalenia *mpzp*, o których mowa w art. 53 *Pgg*, pozostają w mocy decyzje organów nadzoru górniczego o ustanowieniu filarów ochronnych oraz zezwolenia na eksploatację w granicach tych filarów. Należy dodać, że rozwiązanie to miało charakter tymczasowy i dotyczyło przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesję przed 2 września 1994 r., a dotychczasowe decyzje wyznaczające filary ochronne stają się bezprzedmiotowe w razie utraty ważności tej koncesji. W omawianym przypadku miało to miejsce z dniem 31 sierpnia 1999 r., kiedy wygasła koncesja nr 113/94 z dnia 27 lipca 1994 r., czego konsekwencją było wykreślenie z urzędu części obszaru górniczego „Bobrek” z Rejestru obszarów górniczych³.

2. NIK ocenia negatywnie działania Kopalni w celu rzetelnego ustalania skutków prowadzonej działalności w aspekcie występowania szkód górniczych.

Przed sporządzeniem planu ruchu na lata 2009–2011 Kopalnia wykonała inwentaryzację obiektów kubaturowych i liniowych w zasięgu wpływów projektowanej eksploatacji, na podstawie której dokonano analizy odporności obiektów na prognozowane wpływy eksploatacji, a dane te zamieszczono w planie ruchu. W ramach powyższego zidentyfikowano 83 budynki o kategorii odporności mniejszej o jedną od kategorii wpływów projektowanej eksploatacji oraz 94 budynki nadmiernie wychylonych od pionu. Kopalnia, w oparciu o wykonaną prognozę oraz inwentaryzację stanu

---

² Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm. zwana dalej „*ustawą Pgg*”.

³ Zgodnie z § 11 Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26 lipca 1994 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych. M.P. Nr 44, poz. 365

technicznego budynków, odstąpiła, zapisując to w planie ruchu, od zabezpieczenia ich na wpływy przyszłej eksploatacji, a jedynie zobowiązała się prowadzić obserwacje wizualne, mające na celu zaobserwowanie ewentualnych stanów awaryjnych, które miały nie dopuścić do zaistnienia katastrofy budowlanej. Powyższe nie znalazło potwierdzenia w dokumentacji Kopalni, gdyż nie sporządzono dla tych budynków odrębnego rejestru, w którym odnotowywano by przeprowadzone obserwacje ich stanu technicznego. Wprawdzie Kopalnia prowadziła tzw. „*Książkę kontroli stanu technicznego budynków w dzielnicy Karb-Miechowice – przeglądy wizualne*”, jednak odnotowywano w niej tylko obserwacje budynków po zaistnieniu wstrząsów wysokoenergetycznych.

Inwentaryzację obiektów kubaturowych narażonych na wpływy projektowanej eksploatacji, jak wykazały zaistniałe zdarzenia o charakterze katastrofy budowlanej w dzielnicy Bytom-Karb, sporządzono nierzetelnie, ponieważ zgodnie z nią kategoria odporności uszkodzonych budynków była większa bądź równa, niż wpływy projektowanej i dokonanej w tym rejonie eksploatacji górniczej. Ponadto, w ocenie NIK, przyjęta profilaktyka przed skutkami eksploatacji, w postaci obserwacji wizualnych stanu technicznego budynków, w świetle zaistniałych zdarzeń była niewystarczająca.

3. NIK natomiast ocenia pozytywnie działania Kopalni w zakresie rozpatrywania wniosków o naprawę szkód górniczych.

W latach 2008-2010 do Kopalni wpłynęły 653 wnioski o naprawę szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w tym 429 dotyczących sektora prywatnego. Z tej liczby wniosków 309 uznano za niezasadne. Kopalnia w tym okresie na likwidację szkód górniczych wydatkowała 22 217,9 tys. zł. W okresie objętym kontrolą w Kopalni obowiązywały, wprowadzone przez Zarząd Spółki, zasady regulujące tryb postępowania przy usuwaniu szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego. Dyrektor Techniczny Kopalni, zarządzeniami wewnętrznymi, ustalił m.in.: składniki cenotwórcze dla robót remontowych i zasady zawierania umów wykonawczych w zakresie naprawy szkód górniczych oraz powołał komisję opiniującą wypłaty jednorazowego odszkodowania z tego tytułu. Ustalone procedury eliminowały jednoosobowe rozstrzygnięcia oparte na zasadzie uznaniowości oraz swobodnej ocenie wniosku. Przeprowadzone badanie wniosków⁴ wykazały następujące uchybienia - w jednym przypadku w aktach sprawy nie było opinii górnico-geologicznej, a w jednym przypadku nie było protokołu oględzin.

---

⁴ przeprowadzone na podstawie losowo wybranych 20 wniosków (7 z 2008 r., 8 z 2009 r., 5 z 2010 r. i 1 z 2011 r.)

NIK zwraca uwagę, że już w lutym 2011 r., w stosunku do 12 uszkodzonych obiektów, Kopalnia przesunęła termin ich naprawy na 2012 r., co tłumaczono ograniczeniem środków finansowych na usuwanie szkód górniczych. Dyrektor Techniczny Kopalni wyjaśniał, iż środki przewidziane na finansowanie napraw w 2011 r. rozdysponowano zgodnie z planem rzeczowo–finansowym, w oparciu m.in. o zawarte umowy, wyroki sądowe, a także przewidywane koszty robót awaryjnych. W razie uwolnienia tych środków naprawy uszkodzonych obiektów będą realizowane na bieżąco.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Zaprzestanie eksploatacji naruszającej warunki posiadanej koncesji.**
- 2. Podjęcie działań mających na celu dostosowanie zapisów Pzz do warunków posiadanej koncesji.**
- 3. Przestrzeganie zasad określonych w Instrukcji usuwania szkód górniczych.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Prezes, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.